

1932

Zo, eerst maar eens leren veilen

De gemeenteraad besluit de Avondschoon voor Nijverheidsonderwijs onder te brengen in de Centrale Ambachtsschool en hiervoor elf lokalen te huren.

29-05-1932 B&W van Zaandam hebben samen met de Bond van Automobielhandelaren en Garagehouders en van de Algemene Nederlandsche Metaalbewerdersbond, afd. Zaandam, de gemeenteraad een voorstel gezonden om het onderwijs aan de Ambachtsschool uit te breiden met een driejarige opleiding voor Auto- en Rijwieltechniek.

Boekje uit de verzameling van Hans Boon

Juli Tijdens de laatste bestuursvergadering werd de wens geuit om een prijs in te stellen voor de leerling het hoogste aantal punten. Besloten werd de prijs de naam te geven van de pionier van het Ambachtsonderwijs in de Zaanstreek dr. Engel van der Stadt. Bij de uitreiking van de diploma's dit jaar was de eerste die deze prijs ontving Cornelis de Graaf.

De Oorkonde bij de prijs

Hoofd van de inspectie van het technisch onderwijs in Denemarken dhr. F.V. Haugsted, bracht in november een bezoek aan de Centrale Ambachtsschool voor de Zaanstreek. De inrichting van het praktijkonderwijs trok zeer de aandacht van de Deense inspecteur en gaf zijn waardering hiervoor te kennen. Het ambachtsonderwijs in Denemarken is nog op tamelijk ouderwetse leest geschoeid en toekomstige werklieden ontvangen alleen avondonderwijs.

1933

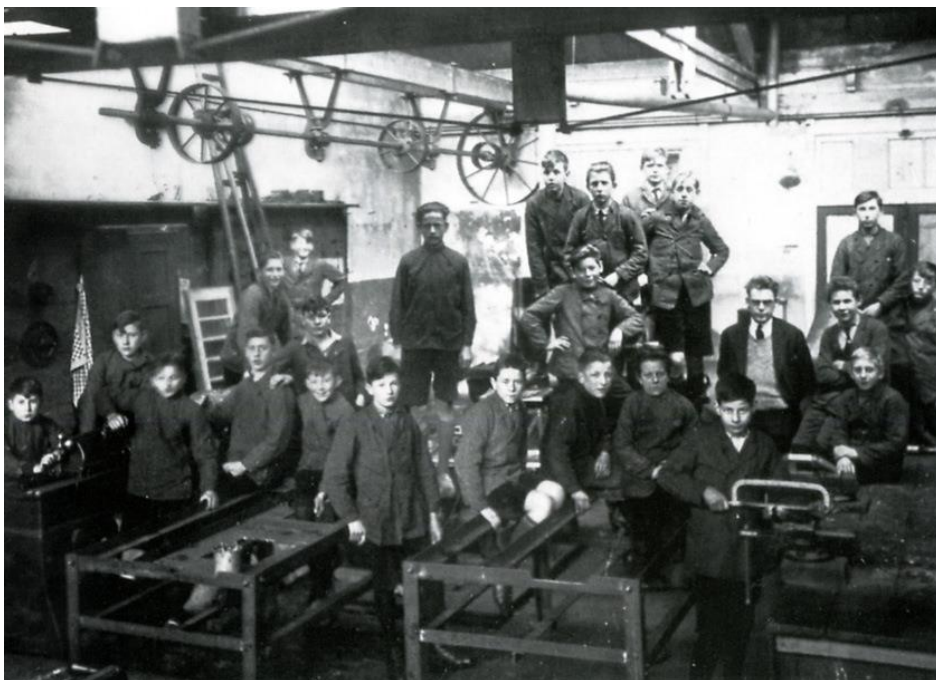
Febr. Een ernstig ongeval heeft het leven gekost van de 15-jarige Simon Palmboom uit de Smidstraat te Zaandam. Het stormde nogal die dag en mogelijk is door de wind de deur van de Ambachtsschool met een klap dicht gewaaid en raakte het hoofd van Simon. Het schijnt dat zijn hoofd tussen de deur en de deurstijl terecht is gekomen. Hij klaagde over hoofdpijn. Thuis gekomen verergerde de pijn en is hij naar het ziekenhuis vervoerd, maar na onderzoek kon men niets ernstig ontdekken. Dezelfde avond werden de klachten erger en overleed hij. Als oorzaak wordt een bloeditstorting in de hersenen genoemd.

Gerrit Luyting die in dat jaar nog op school zat herinnert zich het voorval. “De nieuwe ambachtsschool stond in de Westzijde. Hij had een grote, hoge poort die met deuren werd afgesloten. Maar het schoolplein was een windvang. En op een keer is een jongen tussen die deuren gekomen terwijl ze dicht waaiden. Hij probeerde ze tegen te houden, maar kwam er met zijn gezicht tussen. Hij heeft het niet overleefd. Daarna hebben ze die deuren vervangen door open traliewerk”.

Luyting kreeg als timmerleerling ook les in metselen. Op het schoolplein, in het zand leerden ze de stenen in een verband te leggen. Ze kregen les van Bram de Jong, Rooie Bram, een metselaar uit Krommenie, altijd op woensdag. Boze leerlingen heeft Luyting ook meegemaakt, “In de derde klas heeft Wiebe Donkerkaart uit Oostzaan een keer de leraar achternagezeten met een lange houten rijjschaaf. Hij joeg achter hem aan. Wij gierden van het lachen!”.

Natuurlijk kwam ook hij op de fiets uit Krommenie, iedereen kwam of lopend of met de fiets. Met een beetje geluk kon hij zich door de bus naar Zaandam mee laten nemen door aan te klampen. Na de school is hij bij Siekerman, een kleine aannemer in Wormerveer gaan werken.

Klas met bankwerkers net verhuisd naar Westzijde. (foto genomen van website Kramer & Duyvis)

In mei vraagt het Volksdagblad aandacht voor wat ze noemt "Toestanden op de Ambachtsschool". Het is hier namelijk de gewoonte geworden, aldus het blad, dat jongens hun leertijd moeten gebruiken om de vloer te schrobben, ramen te lappen, kranen te poetsen enz. enz. En dat omdat er geen personeel voor is. Zelfs voor het opstoken van de centrale verwarming hoopt men op eventuele overtredingen van de jongens zodat men ze 's avonds terug kan laten komen om kolen te tremmen. Het wordt, volgens het blad, hoog tijd dat het 'Rode College' hiertegen actie onderneemt.

1934

Uit het politierapport. 'In den nacht van Vrijdag op Zaterdag j.l. werd door een drietal fascistten wederom politie-assistentie verzocht omdat communisten hen lastig vielen. Aan dit verzoek werd voldaan. Dit bracht echter mee, dat de communist G.B. een proces-verbaal kreeg wegens het verstoren van de openbare orde'. Het hele jaar was er sprake van voortdurende confrontaties tussen deze twee groepen.

1935

In de gemeenteraad werd op 30 juli gesproken over de plannen van het Rijk om de 3-jarige curussen aan de Ambachtsschool om te zetten in een 2-jarige cursus. De heer Plooyer van de S.D.A.P. diende een motie in om hiertegen bezwaar te maken. Wethouder Kelder reageert hierop door erop te wijzen dat Den Haag voor 70% de Ambachtsschool financiert en meer zeggenschap heeft dan een schoolbestuur.

Het bestuur van de school reageerde op dit voornemen van de regering. In een zeer lange brief van 16 mei 1935 schrijft ze, "Geen enkele inrichting van voortgezet onderwijs, hetzij H.B.S., Gymnasium, Kweekschool, M.U.L.O of Handelsschool, kan haar leerlingen in minder dan drie jaren de te onderwijzen stof doen opnemen. Is dan de opleiding tot een goed voorbereid ambachtsman zooveel eenvoudiger of zooveel minder.....Indien onze cursus onverhoopt tot twee jaar zou moeten worden teruggebracht, dan kan niet meer worden voldaan aan de tegenwoordige eischen van veelzijdige opleiding, zelfstandig werken, goed inzicht, e.d. zoals onze streek die stelt". Men vond geen gehoor en de cursusduur ging in september van drie naar twee jaar.

De Ambachtsschool heeft de inschrijving voor het nieuwe jaar opengesteld. Er kwamen veel aanvragen binnen, vooral de opleiding autotechniek was zeer intrek.

Ook voor de pas opengestelde opleiding voor schilders was veel animo. Bij de timmeropleiding ziet men een verschuiving naar de machinale verwerking waar men vroeger dit met de hand pleegde te maken.

De school beschikt thans over voortreffelijke machines voor de machinale houtbewerking. Met de lichte opleving van de economie ziet men zeker kansen voor een goed opgeleide ambachtsman.

BEKENDMAKING

Een rijwiel dat 30 jaargelopen heeft (merk 'Vierkleur') is te bezichtigen bij

J. Huisman

Rijwielhandel Hoek Gelebesstraat

Is dit geen aanbeveling voor U om nog voor Pinkster een „Vierkleur“-rijwiel aan te schaffen?

Rijwielen f 34.-, f 40.- en f 50.-

1936

De leerlingen van de Centrale Ambachtsschool voor de Zaanstreek hebben voor de Vrijwillige Brandweer van Zaanadam de opbouw van een materiaalwagen gemaakt die geheel tijdens de cursus is vervaardigd. Er werd een chassis van een Ford truck gekocht. Dat de bouw lang had geduurd had kwam omdat alles tijdens de lesuren moest geschieden. Voordeel was dat er geen arbeidsloon in rekening werd gebracht. De overdracht vond plaats in aanwezigheid van de autoriteiten Als tegenprestatie bood de brandweer de Ambachtsschool een tank voor de luchtdrukinstallatie aan.

De wagen rechts is de materiaalwagen.

1937

In april hield het bestuur van de Ambachtsschool haar jaarvergadering. Voorzitter Fokma kondigde aan dat volgend jaar oktober een begin zal worden gemaakt met de avond- en vakcursussen waarbij speciaal gelet zal worden op de theoretische kant van het vak. Het is bedoeld als aanvulling op de huidige tweejarige cursus. Voorts constateerde de spreker dat er een zekere opleving te zien valt in de Zaanse Industrie hetgeen van invloed zal zijn op de ambachtsschool.

In bioscoop Centraal in Krommenie draaide men een 'jubileumprogramma' van de periode 1920 - 1937. Gedraaid werd de "Mooiste film ooit vertoond" met daarin Jeanette Mac Donald en Clark Gable met de titel 'Schandaal van de Dag' (De Nederlandse titel voor 'San Francisco').

Als extraatje, op zondagmiddag om 5 uur, werd een stomme film 'Rose Marie' van 25 jaar geleden gedraaid met explicatie van dhr. Roos.

In september was er weer de uitgaansdag voor de ouden van dagen die in de tehuizen worden verpleegd. De af- en aanrijdende auto's, de vele belangstellenden gaven woensdagmorgen de Bloemgracht een bijzonder aanzien. Het waren eigenaren van particuliere auto's die voor het vervoer zorgden.

November. De Bakkersvereniging Zaanland pleit voor opening van een bakkersopleiding aan de avondschool per oktober 1938. Zij zien dit als een inhaalrace omdat al in vele vakken de gezellen een goede praktische ondergrond hebben, maar die bij de bakkers ontbreekt, Zij leren veelal alleen in de praktijk.

In dit jaar nemen ook twee jongens afscheid van de school; Piet Kramer en Jan Duyvis uit de bankwerkklas. Samen vinden ze baan bij Buhrs bv. aan de Zuiddijk in Zaandam. Ze komen de oorlog goed door en besluiten in 1946 voor zichzelf te beginnen. Met afgedankte machines en een huur van 10 gulden per week. Ze begonnen klein maar weten door hun vakmanschap en innovatie te groeien naar een bedrijf van 50 man. In december 1978 leggen de oprichters hun functie als directeur neer.

Bij het vijfjarig bestaan in 1951 met vooraan in het midden Jan Duyvis en Piet Kramer.

Gerrit Swartsenburg (1925)¹

Omdat hij een vroege leerling was kwam hij met 11 jaar van de lagere school af, maar je moest 12 jaar en 8 maanden zijn om te worden toegelaten, dus deed hij nog een zevende leerjaar op de Kattegatschool. Vanaf 1938 heeft hij twee jaar op de Ambachtsschool gezeten. Met veel plezier, het was gezellig, jongens onder elkaar. Hij heeft geen echte vriendschappen gehad op school want hij woonde nogal ver van school.

Gerrit zit 2^e rij, 2^e van links met z'n armen voor de borst.

Naast de praktijk van het bankwerken kregen ze theorie; wiskunde. De leraren waren behoorlijk streng, ze wilden geen halfbakken jongens afleveren. Aan het eind van het jaar moest er een examen in theorie en praktijk worden afgelegd. Bij het eindexamen werd er ook een eindwerkstuk gemaakt. De opdracht was om in een stuk metaal een vierkant gat te maken en apart een vierkant blokje dat er 'zuigend' in moest passen. Het mocht niet door het gat vallen.

Direct na de Ambachtsschool heeft hij bij Klinkenberg in Koog aan de Zaan gewerkt. En de oorlogsjaren, van 1941 tot 1945, werkte hij als machinebankwerker bij Bührs op de Zuiddijk. En na de

¹ Dhr. Swartsenburg is 16 februari 2020 overleden.

oorlog kwam hij aan de pont, waar zijn vader schipper was. In de beginjaren bij de pont heeft hij nog twee jaar een avondopleiding gedaan bij de machinistenschool om het motorengedeelte onder de knie te krijgen.

1939

Juli.

Het bestuur van de Ambachtsschool heeft B&W gevraagd akkoord te gaan met de uitbreiding van het onderwijs met het z.g. 'leerlingstelsel'. Hiermede wordt beoogd de leerlingen die met een diploma van school gaan, met de hulp en onder controle van de school als leerling te plaatsen bij bekwame vaklieden en tevens de theoretische kennis van de leerling op peil te houden. Dit was nodig omdat de opleiding, die nu twee jaar in plaats van drie jaar is geworden, hiervoor tekort is.

Sept.

Het bestuur van de Centrale Ambachtsschool voor de Zaanstreek heeft van de minister van Onderwijs bericht ontvangen dat de oprichting van een bakkersavondopleiding bij KB. is goedgekeurd. Het betreft hier een vijfjarige opleiding. De praktische en theoretische scholing is voor de opleiding van bakkers- en banketbakkers. Een probleem was dat de school nog niet was voorbereid op een bakkersopleiding. Met bakker J. Oosterling in Zaandam werd een regeling getroffen om in zijn bakkerij praktijklessen te volgen.

VMTO. Het bestuur van de Ambachtsschool legt de gemeente voor een cursus VMTO te openen. Er blijkt aan een dergelijke cursus behoefte te bestaan in Zaandam. Thans moeten gegadigden die een opleiding aan de MTS wensen te volgen of in het bezit zijn van een bewijs van toegang aan een dergelijke school deze cursus in Amsterdam volgen. De gemeente wil de VMTO cursus plaatsen bij de Gem. Avondschool voor Nijverheidsonderwijs omdat het theoretisch karakter van de cursus beter past op een avondschool voor theoretisch onderwijs dan op een dagschool voor praktisch ambachtsonderwijs.

In gemeenteraad van 28 augustus is hier nog enige discussie over. Het blijkt dat ook de inspectie voor plaatsing bij de Ambachtsschool is. B&W voeren aan dat het organisatorisch beter past bij het Nijverheidsonderwijs en vanwege het eerdere argument dat het een theoretische opleiding is. Stemming 10 tegen 9 voor de Nijverheidsschool. De minister was het daar niet mee eens, maar de gemeente hield voet bij stuk. Pas in 1945 kon de Ambachtsschool de cursus aanbieden aan haar scholieren.

De binnenplaats met de rijwielstallingen